

A Hold

október

Észlelő	R	L	HK	F	Műszer
Farkas László (Budapest)	-	-	-	3	10,0 L, 8,0 L
Földesi Ferenc (Veszprém)	9	2	-	-	6,0 L, 5,0 L
Fülöp József (Bóly)	14	12	7	-	10,0 T, 7,0 L
Frangoul, Michel (Angers, F)	1	-	-	1	8,0 L
Guth Gábor (Bóly)	10	10	-	-	10,0 T, 7,0 L
Kocsis Antal (Balatonkenese)	3	3	-	6	8,0 L, 5,0 L
Ladányi Tamás (Balatonfűzfő)	2	-	-	-	5,0 L
Lakatos István (Maglód)	-	-	1	-	10,0 T
Réti Lajos (Győr)	2	-	-	5	10,0 T, 8,0 L
Szabó Rita (Balatonfűzfő)	3	-	-	-	5,0 L
Szabó Sándor (Bóly)	1	-	-	-	15,0 L
Szauer Ágoston (Szombathely)	-	-	-	4	6,3 L

Rövidítések: R=részletraajz, L=szöveges leírás, HK=holdkráter keresztmetszet, F=fotografikus észlelés, T=tükrös távcső, L=lencsés távcső, HF=holdfázis, S=léggöri nyugodtság, T=léggöri átlátszóság.

Összesen 12 észlelő 98 megfigyelést küldött be.

Annak ellenére, hogy a Meteor új Hold-észlelési rovatának bevezetője és a programok leírása csak az 1987/11. számban jelent meg, s ezt megelőzően is csak rövid információk álltak rendelkezésre, sok észlelő küldte el nagy számú és szép megfigyelését. Igen öröndetes ez az érdeklődés, reméljük, rovatunk folyamatos jelentkezése jó hatással lesz az észlelők számára is. Igaz, hogy éppen a hideg, párás, borult téli időszak következik, mégis mindenkit arra kérünk, hogy amikor csak lehet, végezzenek megfigyeléseket mindhárom meghirdetett programunkban.

A rovatához az első észlelést Fülöp József (Bóly) küldte, aki egyben leg-szorgosabb megfigyelőnk is. Első adatküldőként egy "Erdmond" holdtérképet kapott ajándékba a rovatvezetőtől. Rajzai nagyon szépen kidolgozottak, dombornyszerűek, sok részletet ábrázolnak. Kár, hogy a nyomdatechnika miatt nem tudjuk a sokszorosításnál ezeket a részleteket visszaadni (és ez áll mindenki rajzára).

Nem véletlen, hogy a bolyi észlelőktől érkezett a legtöbb beszámoló, hiszen rovatunk a bolyi kiadású Draco észlelési programjának folytatását jelenti. Korábban a Draco-ban jelentek meg leírások és rajzok. Reméljük, hogy a fiatal bolyi észlelők továbbra is ilyen aktívak maradnak. Földesi Ferenc (Veszprém) is nagyon szépen kidolgozott rajzokat küldött. Munkája azt bizonyítja, hogy már kis műszerrel is igen sok részlet látható, s gondos munkával nagy részük rögzíthető.

Szauer Ágoston kis műszerével okulárprojekcióval készített színes filmre felvételeket, melyeken szépen látszanak a részletek és az egyes objektumok jellegzetességei. Kocsis Antal szintén színes filmre készített kísérleti felvételeket magas megvilágításnál, Barlow-lencsével nyújtva a fókuszot. Fekete-fehér felvételeket is készített, okulárprojekcióval. Réti Lajos egy kitűnő minőségű 10 cm-es reflektorral készített igen szép kivitelű fotókat. Egészen kitűnő, nagy felbontású, sok részletet tartalmazó felvételeket kapunk Farkas Lászlótól. Ezeket a képeket részletgazdagságuk miatt jól tudjuk használni a rajzokkal való összehasonlításra. A fotózásra későbbi rovatainkban még visszatérünk.

Természetesen nem lehetséges valamennyi beérkezett rajz és leírás közlése. Valamennyi észlelés bekerül gyűjteményünkbe, amelyből válogatva később is módot teremtünk a közlésre. Ha kellő számú anyag gyűlik össze - hasonlóan pl. a kettőscsillag rovathoz -, összesítést tudunk készíteni egyes alakzatokról. Bevezetésképpen néhány leírást ill. rajzot közlünk a régebbi és a friss észlelések felhasználásával.

Leírások

Majdnem minden rajz mellé készült - nagyon helyesen - szöveges leírás is, melyek a rajzokat jól kiegészítik. Most következzen néhány érdekesebb objektum látványának leírása.

► TOBIAS MAYER

Fülöp József: 1987.06.06. 18:27 UT; HF=10 nap 3 óra 4 perc; 100/900 reflektor; S=7; T=5. 60x: Még ezzel a kisebb nagyítással és távcsővel is csak nagyon kicsinek mutatkozik. Alakja majdnem teljesen szabályos kör. A kráterbelső árnyékkal telt. Fala átmérőjéhez képest rendkívül széles, magas, belseje fényes. A belső részeken semmilyen részlet nem látható. A krátertől NY-ra nagy, sötét, árnyékkal borított síkság húzódik. Ezt csak egy domszerű kiemelkedés szakítja meg, melyre már rávilágít a Nap. A síkságtól D-re negyed körívben alacsony, keskeny hegyvonulat húzódik, egy sötétebb síkságot fog közre K-ről. A Tobias Mayer-től É-ra 4 kisebb hegyvonulat húzódik, a legdélebbi a leghosszabb és a legmagasabb.

► HAINZEL

Guth Gábor: 1987.09.04. 20:40 UT; HF= 16 nap 8 óra 41 perc; 70/500 refraktor; S=5; T=4. 50x: Nagyon feltűnő, könnyen látható kráter, a Mee kráterrel van összekapcsolódva. Árnyéka nem túl sötét, de elég nagy részt fed le a kráterbelsőből. Kisebb hegyvonulatok veszik körül. Sok kisebb kráter is van a közelben.

Dóm; -366-453 = -24°14' W; -26°57' S. Átmérő: 12 km.

Kocsis Antal: 1987.10.31. 22:30 UT; HF= 9 nap 5 óra 2 perc; 50/540 refraktor; S=6-7; T=4. 90x, 180x: Nagyon nehezen látszik ezzel a kis refraktorral, bár biztosan azonosítható. A nagyméretű, feltűnő, 45 km-es, alacsony, lepusztult falú Kies gyűrűs síkságtól NY-DNY-ra, alig 1/2 kráterátmérőre. A pi jelű dóm a NY-i kráterfaltól NY-ra lévő három kiemelkedés közül a legközelebbi. Elég kisméretűnek tűnik, kör alakú, nem látható rajta részlet. Jellegzetes, szabályos kör alakú kis dóm.

Rajzos észlelések

Örvendetes módon rajzos észlelést kaptunk a legtöbbet, sajnos valamennyit nem mutathatjuk be. A legnépszerűbb alakzat a Theophilus-Cyryllus-Catharina krátertrió volt, ezek feltűnő, nagyméretű kráterek. Négy rajzot mutatunk be erről a vidékről. Jól lemérhető, hogy különböző műszerekkel milyen részletek láthatók, és milyen az egyes észlelők rajzolási stílusa. A rajzok mellé közöljük az egyik szöveges leírást is.

☞ THEOPHILUS-CYRILLUS-CATHARINA

Fülöp József: 1987.10.28. 17:30 UT; HF= 6 nap 0 óra 2 perc; 100/900 reflektor; S=6; T=4. 180x: Gyönyörű, feltűnő kráterhármast, közepes méretű "alkotókkal". A legészakibb a Theophilus. Kettős központi csúcsa van, amely gyenge árnyékot vet, ennél a megvilágításnál dómszerű. A kráterbelső sík, gyengén változó intenzitású. A fal keskeny, közepesen magas és nem nagyon tagolt, erős, keskeny árnyékot vet. D-ről közvetlenül csatlakozik hozzá a Cyrillus kráter. Itt is kettős központi csúcsot figyeltem meg, de ez esetben a két rész teljesen elválik egymástól. A fal szabálytalanul kerek, D-en nyitott. Viszonylag széles, közepesen magas. Befelé erős, éles szélű árnyékot vet. Erősen tagolt. Ahol a fal nyitott, egy csatornaszerű képződmény látható. D-i végén kapcsolódik hozzá a Catharina, ez is kerek, központi csúcsot nem figyeltem meg. Belseje majdnem teljesen sík. Falá keskeny, alacsony, tagolatlan. Árnyéka befelé erős, keskeny. A három krátert övező területen sok részlet látható.

KOCSIS ANTAL

A RAJZOK ADATAI

Theophilus-Cyryllus-Catharina

1. Réti L.	1987.10.10.	22:20 UT	HF = 17 nap 21 óra 12 perc	10 T 420x
2. Fülöp J.	1987.10.28.	17:30	HF = 06 00 02	10 T 180x
3. Guth G.	1987.09.13.	05:34	HF = 19 17 33	10 T 180x
4. Földesi F.	1987.04.04.	20:05	HF = 06 07 20	5 L 67x

